

Het vogeljaar 2024 in Zuid-Kennemerland

Vier Amerikaanse eenden in onze regio

Afgelopen jaar hebben we goed ons best gedaan in de regio en werden er veel bijzondere vogelsoorten ontdekt. Met name de Amerikaanse eenden vielen hierbij op, waarvan we vier verschillende soorten in onze regio hadden afgelopen jaar. Daarnaast werd de 'all-time' regiolijs twee soorten langer. Met Dwergaalscholver en Groene Bijeneter als nieuwe regio-soorten komt het totaal op 389 soorten. Met de jaarlijst van 2024 evenaarden we het jaar ervoor, want net als in 2023 konden we 279 soorten noteren binnen de regiogrenzen van Zuid-Kennemerland. Met dus een hoop bijzondere waarnemingen, maar ook enkele opvallende missers.

■ Lars Buckx

Zoals gezegd was afgelopen jaar het jaar van de Amerikaanse eendensoorten. Twee daarvan waren vorig jaar nog een nieuwe regio-soort, namelijk de Ringsnaveleend en de Kleine Topper. Beide eenden vermaken zich blijkbaar prima in de Kennemerduinen, want nadat ze in het voorjaar even weg waren, verblijven ze sinds de zomer van 2024 tot heden weer in het duingebied. De Kleine Topper vertoeft trouw op het Vogelmeer terwijl de Ringsnaveleend iets meer afwisselt maar toch wel een voorkeur heeft voor het noordelijker gelegen Duinmeer.

Ook in het voorjaar verbleef er enkele dagen een Amerikaanse eendensoort in het duin, dit keer in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Een Amerikaanse Wintertaling zwom hier op het onder water staande Haasveld, aan de zuidkant van het duingebied. Het was pas de derde keer dat deze eendensoort binnen de regiogrenzen werd waargenomen, na eerdere waarnemingen in 2000 en 2008. De laatste Amerikaanse eendensoort werd aan het einde van het najaar gevonden op de Westhoffplas: een Amerikaanse Smient. Deze eendensoort was pas drie keer eerder in de regio waargenomen, in 1994, 1998 en in 2000/2001. Afgelopen jaar konden we hier

waarschijnlijk twee gevallen bij noteren! Op 3 november zwom een vogel met een gele wang, lijkend op de variant 'Storm Wigeon', in de groep Smienten op de Westhoffplas, terwijl aan het einde van de maand een Amerikaanse Smient met een normaal uiterlijk op dezelfde plas neerstreek.

Naast de vier Amerikaanse eendensoorten konden we nog een mooie eend op de jaarlijst noteren: een Koningseider vloog op 14 mei over de Noordzee langs trektelepost Parnassia en IJmuiden! Na een overwinterende vogel in 1981/1982 en een waarneming in 1989 was dit de derde keer dat een Koningseider in de regio werd waargenomen en voor het eerst in 35 jaar! Een andere leuke zeevogel was de Zwarte Zeekoet die op zowel 18 als 19 oktober werd waargenomen bij de Zuidpier van IJmuiden.

De tweede nieuwe regio-soort dit jaar, een Dwergaalscholver, werd net als de Groene Bijeneter ook in de Amsterdamse Waterleidingduinen waargenomen. Deze vogel werd echter maar door één persoon waargenomen en gedocumenteerd. Het betreft pas de 10e waarneming van een Dwergaalscholver

in Nederland. Wel breidt deze Oost-Europese broedvogel zijn broedgebied steeds verder naar het westen uit en gaat een vervolgwaarneming in onze regio vast volgen.

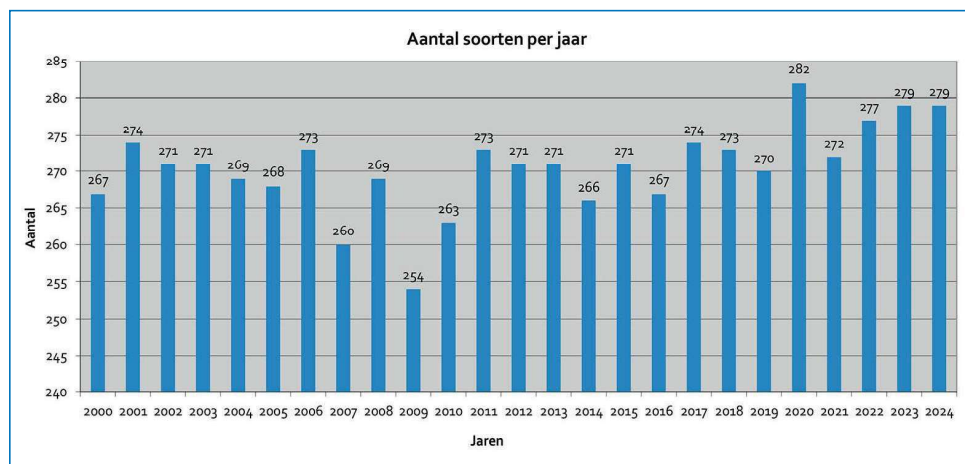
We blijven nabij de Amsterdamse Waterleidingduinen, want daar werd dit voorjaar een paartje Middelste Bonte Specht in Landgoed Vogelenzang waargenomen. Na twee eerdere waarnemingen in hetzelfde gebied, was dit pas de derde waarneming van deze spechtensoort in onze regio. Ook voor de Middelste Bonte Specht is de verwachting dat er snel meer waarnemingen gaan volgen, gezien het oprukken van de soort in heel Nederland.

Op bijna dezelfde plek als voorjaar 2023 zong ook dit voorjaar weer een Grauwe Fitis in de Amsterdamse Waterleidingduinen, wat pas de 3e waarneming binnen de regiogrenzen betrof. Dat dit duingebied dit voorjaar en deze zomer echt de 'place to be' was werd bevestigd met een waarneming van een Dwergarend die op 6 mei werd gefotografeerd en wat eveneens pas het 3e regiogeval betreft na eerdere waarnemingen in 2011 en 2020. Net als bij de Dwergaalscholver kon de vogel maar door één persoon worden waar-

genomen en gefotografeerd, maar worden vervolgwaarnemingen zeker in de komende jaren verwacht.

Een roofvogel die juist steeds minder wordt gezien is de Ruigpootbuizerd. Het is pas de 2e keer in de afgelopen zes jaar dat we deze soort op de jaarlijsst kunnen bijschrijven. In tweevoud zelfs, want na een vogel die in het voorjaar in de Amsterdamse Waterleidingduinen rondhing werd er ook een vogel in het najaar in de Kennemerduinen waargenomen. Eveneens in de Kennemerduinen was er afgelopen zomer een waarneming van een Slangenarend, die in 2017 voor het laatst in de regio werd waargenomen. Een laatste bijzondere soort was een Alpengierzwaluw die op zowel 2 als 3 november werd waargenomen in Haarlem-noord maar een dag later helaas verdwenen bleek. Na eerdere waarnemingen in 1968, 1976 en 2019 betreft het de 4^e Alpengierzwaluw voor de regio Zuid-Kennemerland.

Naast deze bijzondere soorten zagen we afgelopen jaar ook verschillende niet jaarlijkse zeldzaamheden zoals de Struikrietzanger, Kleine Vliegenvanger, Bruine Boszanger en Pallas Boszanger.

Missers

Ondanks de vele zeldzame vogelsoorten afgelopen jaar konden we toch geen jaarrecord noteren. Dat heeft er mee te maken dat er ook een aantal soorten niet werden gezien, die we normaal wel op de regiolijs kunnen noteren. De meest opvallende missers hangen samen met het hoge waterpeil in de duingebieden en daarmee de mindere vangstinspanning op de vogelringstations. Dat we geen Waterrietzanger op de jaarlijst konden noteren gebeurde in 2012 voor het laatst. Ook de Grote Karekiet werd afgelopen jaren regelmatig in een mistnet aangehouden maar ontbrak afgelopen jaar voor het eerst sinds 2013 op onze jaarlijst.

Het natte duin was ook niet erg aantrekkelijk voor de Nachtzwaluw. Deze soort neemt nog steeds toe in Noord-Holland maar sloeg onze regio afgelopen jaar, na 6 jaar aanwezigheid, toch een jaartje over.

We kenden in het najaar van 2024 verschillende stormen en enkele goede dagen met zeevogeltrek. Daarnaast was er zelfs een korte influx van Vale Pijlstormvogels eind augustus met enkele tientallen waarnemingen, met name op de Waddeneilanden. Toch ontbrak deze pijlstormvogel in 2024 op de regiolijs. Ook de Vorkstaartmeeuw werd niet binnen de regiogrenzen waargenomen, wat pas één keer eerder gebeurde de afgelopen vijf jaar. Een zeevogel die al langere tijd op de jaarlijst ontbreekt is het Stormvogeltje, waarvan de laatste regiowaarneming uit 2018 dateert. Een herkansing zou zeer gewaardeerd worden!

Nadat we de Kwak drie jaar op rij op de jaarlijst konden noteren ontbrak deze soort afgelopen jaar, net als de Zwarte Ibis.

Als ik dan een doelsoort mag uitkiezen voor het komende jaar, wil ik graag de Gestreepte Strandloper nomineren. Met name in de nazomer wordt deze soort steeds vaker

waargenomen in Noord-Holland, zowel op de bollenvelden, als kleine waterplasjes en kwelders. Heel kieskeurig qua habitat zijn ze niet en soms zitten ze zelfs met meerdere exemplaren bij elkaar. Toch moeten we de archieven in naar het jaar 2005 voor het laatste individu in de regio. Destijds was er een voorjaarsgeval op het Landje van Gruijters. Sla je vogelboek er nog eens op na en laten we in 2025 proberen deze steltloper weer eens te vinden!

Opmerkingen over de regiolijs systematiek

Afgelopen jaar konden we 279 vogelsoorten in de regio noteren en in totaal staat de regiolijs van Zuid-Kennemerland dus nu op 389 verschillende vogelsoorten. Deze aantallen zijn echter wel gebaseerd op de Nederlandse soortenlijst van de CSNA (Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna). Door steeds meer instanties, zo ook het veel gebruikte Waarneming.nl, wordt er overgegaan op de internationaal geaccepteerde soortenlijst van het IOC (International Ornithological Committee). Bij de IOC wordt iets conservatiever gekeken naar het bestaansrecht van soorten en worden verschillende vogels, die wij als soort kennen, als ondersoort beschouwd. Denk daarbij aan de Rouwkwikstaart die als ondersoort van de Witte Kwikstaart wordt beschouwd of de Grote-, Witsluit- en de Kleine Barmsijs die bij het IOC als één Barmsijs wordt gezien.

Als we zouden overgaan naar de IOC-lijst zouden we 9 soorten moeten inleveren (: Witbuikrotgans, Zwarte Rotgans, Siberische Tjiftjaf, Engelse Kwikstaart, Noordse Kwikstaart, Rouwkwikstaart, Humes/Siberische Braamsluiper, Grote/Witsluit/Kleine Barmsijs). Waar we onderweg leken naar de 400 regio-soorten, komen we volgens de IOC-systematiek dan uit op 380 vogelsoorten in de regio Zuid-Kennemerland.

Overigens is op dit moment een internatio-

nale 'Working Group Avian Checklists' bezig met het samenvoegen en consolideren van meerdere internationale checklists, waaronder die van het IOC. In de loop van 2025 zal deze nieuwe lijst waarschijnlijk worden gepubliceerd en verwachten we nog meer wijzigingen in het soortenconcept.

Uitgestorven

Als je een zeldzaamheid mist dan hoop je

natuurlijk altijd op een herkansing. Van één soort die op de regiolijs staat gaan we in ieder geval geen herkansing meer krijgen: de Dunbekwulp. Sinds 2024 is de soort officieel uitgestorven en daarmee de eerste uitgestorven vogelsoort op onze regiolijs. Het eerste officiële geval van de Dunbekwulp in Nederland was een vogel die op 5 december 1856 werd vermeld in Spaarndam.

Vervolg cursus vogelherkenning 2025-2026

Eind van dit jaar organiseert de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland een vervolgcursus vogels herkennen en -onderzoek. De cursus is bedoeld voor vogelaars die de algemeenste soorten goed kennen maar meer soorten willen herkennen (ook aan de zang) en er aan denken mee te doen aan vogeltellingen. De cursus bestaat uit zes dinsdagavonden van 20:00 - 22:00 uur en zes ochtendexcursies. De cursus start op 14 oktober 2025 en eindigt met een excursie op 18 april 2026.

Dit wordt er besproken: vogeltrek en trekvogelsoorten, zeevogels en vliegbeelden, watervogels in de winter, hoe doe je een gebiedstelling, stadsvogelonderzoek via de MUS-tellingen, broedvogels tellen volgens de BMP-methode van Sovon. De excursies gaan naar gebieden rondom Haarlem. Ook doen de cursisten in groepjes een eigen vogelonderzoekje.

Wanneer en waar?

De avonden zijn op 14 okt, 11 nov, 9 dec, 20 jan, 10 maart en 7 april. De ochtendexcursies zijn op 18 okt, 16 nov, 13 dec, 1 maart, 14 maart en 18 april. De avonden zijn in het Vogelziekenhuis aan de Vergierdeweg 292 te Haarlem.

Kosten?

De cursus kost € 80. Leden van de Vogelwerkgroep betalen € 70.

Aanmelden

U kunt zich opgeven bij Claudi Boersbroek, liefst via een mail naar claudiboersbroek@kpnplanet.nl. Maak het bedrag over op banknummer: NL 78 INGB 0007225504 t.n.v. C. M. Boersbroek-van der Mierden te Heemstede, o.v.v. vervolgcursus 2025-2026. Vermeld ook de naam van de deelnemer(s).

Wacht niet te lang, want er is altijd veel belangstelling.

De aanmelding is pas definitief als uw betaling binnen is.